

Răspuns Consultare ORDA 1743 /

17.03.2017

Proiect de Directivă privind Dreptul de autor în Era Digitală

Având în vedere scopul ApTI de protecția drepturilor civile digitale prin garantarea unui mediu digital liber și deschis,

Vă trimitem următoarele răspunsuri punctuale pe proiectul de directiva supusă dezbaterii:

Articolul 3 - TDM

O excepție pentru TDM este binevenită, însă cadrul actual propus de către Comisia Europeană este insuficient pentru un domeniu relativ puțin cunoscut și dezvoltat. În aceste condiții orice excepție care nu este exhaustivă nu va avea ca rezultat decât:

- Limitarea inovației în acest domeniu prin plasarea domeniului într-o zonă de legalitate incertă sau chiar făcând-o ilegală
- Limitarea accesului la cunoaștere, prin imposibilitatea de a avea acces legal la întreg conținutul deja achiziționat (*e ca și cum, exagerând puțin, te-ai gândi că nu îți dai voie unei persoane care a cumpărat o carte să își sublinieze pasajele importante*)

Mai pe scurt, "*The right to read is the right to mine*" Sursa și context: [Murray-Rust, P. \(2012\). Open Content Mining.](#)

Considerăm că excepția TDM ar trebui să fie actualizată pentru a permite oricărei persoane să facă TDM pe orice opere accesibile legal în orice scop.

Răspunzând la întrebările punctuale:

- a) În mod cert TDM-ul poate fi folosit și în alte scopuri - educație, jurnalism sau poate chiar în dezvoltare de produse (start-up-uri?) ori entuziaști (pentru a nu folosi termenul de cercetători individuali sau amatori).

Suținem cu tărie că această excepție ar trebuie să fie extinsă pentru orice utilizare.

- b) Comisia precizează că TPM-urile nu ar trebui să limiteze TDM. Dar în practică acest lucru se face în mod curent de către titularii de drepturi pentru opere distribuite în mod digital (prin DRM), de multe ori limitând ceea ce utilizatorii au dreptul legal să o facă. În mod cert la fel de va întâmpla și în acest domeniu.
- c) Considerăm că par. 3 și 4 din art. 3 ar trebui să fie șterse. Astfel de dispoziții vor fi abuzate de către titularii de drepturi pentru a limita TDM și a preveni utilizatorii să își folosească propriile unelte tehnice de TDM. (practica dovedește deja acest lucru)
- d) Nu credem că ar fi necesară o compensație, prejudiciul fiind aproape 0.

Articolul 4 - excepții pentru învățământ la distanță

În opinia noastră excepțiile de la dreptul de autor pentru zona educațională digitală ar trebui să fie cât mai largi și să țină cont de realitățile educației de astăzi – care promovează cursurile online la nivel de masă (MOOC) și educația deschisă cu resurse educaționale deschise, inclusiv [prin măsuri susținute de Comisia Europeană](#).

În acest context a avea o excepție care se limitează la laboratoare de calculatoare sau conexiuni securizate, nu face decât să dezavantajeze Internetul și orice măsură de educație promovată prin metode digitale.

Soluția ar fi de **extindere a acestei excepții pentru a permite oricărei persoane care are un scop educațional să folosească și să partajeze conținut online cu scop educațional** în mod leal, fără obligația de a căuta dacă există vreo variantă de licențiere în acest sens.

Răspunzând la întrebările punctuale:

- 1) Considerăm că împrumutul bibliotecii instituției educaționale nu este acoperit deloc în propunerea actuală.
- 2) Având în vedere experiența noastră în a discuta cu diverse tipuri de public despre licențele deschise, trebuie să precizăm că înțelegerea licențelor în general în zona educațională este extrem de redusă în România. Majoritatea utilizatorilor din zona educațională reușesc cu greu să înțeleagă necesitatea unei licențe libere, și extrem de puțini disting diferențele între ele (ex. Licențele Creative Commons NC, SA, ND, etc.) Mai mult în contextul operelor digitale de pe Internet, a vorbi despre licențe ușor de găsit într-o piață națională (sau un stat membru) este un non-sens. Considerăm că excepția ar trebui să fie cât mai extinsă și să nu se lase la nivelul statelor posibilitatea de a o aplica sau nu.
- 3) Din păcate modul de redactare al textului îl face aplicabil doar pentru școli publice de stat din România și este cel puțin neclar dacă textul ar fi aplicabil pentru o grădinița privată organizată ca asociație, o școală privată sau o universitate de stat pentru studenții care plătesc taxe. Aceasta ar fi o discriminare față de alte instituții care au un obiectiv educațional indirect și o utilizare necomercială, în special pentru cazuri de educație pe întreg parcursul vieții. De exemplu: cursuri finanțate de UE prin proiecte de tip POSDRU ar avea un regim diferit dacă ele ar fi implementate de o Universitate Publică sau de una privată sau de Institutul Național de Administrație sau un de ONG care susține voluntar educația.

- 4) Interesul public al statului român ar trebui să fie creșterea nivelului educației prin toate mijloacele și nu considerăm că este în interesul public aplicarea vreunei compensații. Mai mult, având în vedere experiențele actuale, aceasta va crea mai mult haos și birocrație decât va aduce venituri către autori.

Art 5 - Conservarea patrimoniului cultural.

Răspunzând la întrebările punctuale:

- a) Având în vedere dezvoltările tehnologice rapide, este important ca numărul și natura copiilor în scopul prezervării să fie lăsate la latitudinea instituțiilor competente de memorie culturală, în funcție de practicile lor și elementele tehnologice la care au acces. Ideal ar fi încurajarea de copii pentru prezervare în diverse formate, ca și în cel puțin 2 locații distincte la cel puțin 150 de km depărtare, având în vedere bunele practici din domeniul păstrării datelor (backup) din domeniul securității informatice. Cum astfel de bune practici variază în timp credem că acest aspect tehnic nu trebuie reglementat atât de strict.
- b) n/a
- c) n/a
- d) Având în vedere că realizarea unor astfel de copii nu aduce practic niciun prejudiciu titularilor drepturilor de autor, ba din contră are în vedere salvagardarea operei în cazul unor calamități, credem că nici nu ar trebui să se pună această problemă a compensației, fiind un serviciu gratuit furnizat.

Articolul II - Mecanismul de negociere

Având în vedere faptul că serviciile on-demand sunt cu adevărat relevante dacă conținutul pus la dispoziție nu este limitat la o singură țară, considerăm că un

asemenea organism de negociere ar avea sens doar dacă ar exista la nivelul întregii Uniuni Europene, pentru distribuția conținuturilor protejate pentru întreg teritoriului statelor membre ale UE. În acest context, opinia noastră este că un astfel de mecanism, dacă se consideră a fi util, ar trebui să fie creat și reglementat nu de către statele membre, ci de organele competente ale UE. De asemenea considerăm că un astfel de organism ar putea avea doar un rol consultativ.

Titlul IV. Măsuri de asigurare a unei piețe performante a drepturilor de autor

Capitolul 1 - drepturile în domeniile publicațiilor

Acest articol ar trebui să fie eliminat din propunere.

Având în vedere că [am mai comentat critic pe acest aspect](#), răspundem doar la întrebările punctuale. Văzând comentariile Comisie, nu putem însă să nu întrebăm (retoric, sperăm noi) cum se face distincția între un blog de știri și un site de știri.

1. Din contră, considerăm că crearea acestui nou drept va duce la scăderea calității materialelor publicate, ba poate și la proliferarea știrilor false, unde editorii de presă care le emit vor fi interesați doar de o răspândire cât mai largă fără costuri. Mai mult, observând piața românească de media, remarcăm din ce în ce mai multe inițiative ale unor jurnaliști independenți sau a unor grupuri de jurnaliști independenți care doresc să își lanseze proiecte proprii și nu prin editorii de presă. În acest context aceștia par dezavantajați de noile propuneri.
2. Putem doar să notăm că pentru publisherii independenți și la început de drum este un pas înainte (și un boost de trafic) includerea în cadrul oricărui agregator de știri (cum este de exemplu Google News). De asemenea observăm că unii dintre acești agregatori pot fi în afara României sau a Uniunii Europene, ceea ce ar face tot acest drept unul superfluu... În fine, ceea ce ar trebui să

investigheze Comisia Europeană este modul cum unele servicii de pe piață (motoare de căutare, ISP) își folosesc poziția dominantă pentru a impune alte produse inclusiv în zona agregatoarelor de știri.

3. Pe lângă faptul că dreptul propus nu are niciun fundament, durata de protecție este imensă, în realitate materialul informativ nu va avea nicio valoare după o zi/o săptămână/o lună, în funcție de domeniul în care activează.
4. Din păcate acest aspect este neclar, dar un răspuns pozitiv ar crea un nou nivel de complexitate în domeniul drepturilor de autor, existând un conflict între drepturile conexe ale organismelor de radio sau televiziune și acest nou drept.
5. Nu, nu considerăm justificată în nici un mod crearea acestui drept conex și precizăm că acest drept limitează în mod direct libertatea de exprimare pentru că ea nu este limitată doar la mediul de afaceri, ci este aplicabilă oricărei persoane fizice care publică știri pe Internet.
6. N/a
7. Probabil că aceasta este intenția Comisiei. În același registru, probabil ca INMH va deveni editor de presă, și oricine va agrega temperaturile din România pe Internet va trebui să plătească compensații către INMH. Restul site-urilor vor prelua gratuit de la Wunderground.com și Accuweather.com.
8. Considerăm că din crearea acestui drept al editorilor, autorii din zona mass-media (unii dintre ei care creează opere și nu doar informații și știri) vor fi și mai dezavantajați decât sunt acum. Crearea acestui nou drept va complica, în loc să simplifice zona drepturilor de autor și va crea un nou nivel de complexitate pentru autorii-contribuitori de materiale sau alte editoriale (deci neangajați cu contracte de muncă). În plus aceasta va duce la imposibilitatea practică de a licenția liber (inclusiv prin licențele Creative Commons) de conținut a unui material deja apărut la un editor de presă - sau mai precis va amputa licența Creative Commons în mod semnificativ. Probabil o parte dintre cei vizați (cum suntem și noi care licențiem materialele produse prin CC) vom refuza ca materialele noastre să apară în presă.

Capitolul 2 - utilizări ale serviciilor online

Acest articol ar trebui să fie eliminat din propunere.

Având în vedere că [am mai comentat critic pe acest aspect](#), răspundem doar la întrebările punctuale. Nu putem să nu constatăm că Comisia prezintă un studiu al unui actor cheie interesat (IFPI), fără a lua o poziție neutră pe acest subiect și a prezenta și alte [studii care demonstrează lipsa de viabilitate a propunerilor făcute și impactul asupra drepturilor fundamentale](#):

1. Câtă vreme orice tip de operă este inclusă în aceste articole, iar termenul de cantități mari nu este definit orice furnizor ar intra în această categorie, nu doar YouTube sau Vimeo cum se gândeau probabil inițiatorii proiectului, cum ar fi:
 - Wikipedia, Europeana, Medium, Archive.org (multiplu: text, video, audio, conținut web)
 - 500px, Flickr, Unsplash, devianART, Pixabay (fotografii)
 - Jamendo, Free Music Archive, Musibrainz, Libre.fm (muzică)
 - Public Library of Science (PLOS) (articole științifice)
 - Open Street Map, Wikia, Mapillary (harti și opere conexe)
 - Scribd (text)
 - Slideshare (prezentări)
 - Freebase (baze de date)
 - Thingiverse (design 3D)
 - GitHub (programe de calculator)

În aceste exemple de mai sus sunt găzduite peste [95% din cele 1.2 miliarde de opere licențiate deschis prin Creative Commons](#). Sunt probabil alte câteva mii de site-uri similare pe diverse nișe de care nici noi nu știm.

Va rugăm să remarcăm că majoritatea dintre acești găzduitori sunt administrați de firme din afara SUA și nu au niciun fel de sistem de filtrare a conținutului, ca de altfel majoritatea site-urilor de [găzduire foto](#) sau [video](#).

2. Nimeni în afara furnizorului nu poate cuantifica în mod corect numărul de opere găzduite.
3. Din punctul nostru de vedere YouTube sau o platformă similară nu are un rol activ, așa cum este jurisprudența actuală a Curții Europene de Justiție (vezi deciziile [Telekabel](#), [Netlog](#), [Scarlett](#)). La o [concluzie similară a ajuns Curtea de Apel din Milano, Italia](#) în 2015 pentru un caz care a implicat platforma video găzduită de Yahoo (acum inactivă). Rolul activ al furnizorului ar trebui legat de activitatea și intenția sa de a avea un rol de curator al informației respective, nu de aplicarea unor funcționalități automate, gen personalizarea conținutului în funcție de audiență.
4. Nu credem că există astăzi o tehnologie adecvată și proporțională de recunoaștere a conținutului. Mai mult, am insista că aspectul de proporționalitate și adecvare trebuie să fie stabilit de către un terț de încredere și supus dezbaterii publice, nu de către creatorul său ori de titularii de drepturi care au interese subiective pe acest domeniu. Toate tehnologiile de astăzi sunt închise, ceea ce nu permite o evaluare externă și obiectivă - vedem în schimb rezultatele aplicării lor cu toate defectele de rigoare și practic o [privatizare a aplicării legii](#), în care drepturile utilizatorilor sunt sacrificate ca nefiind interesante din punct de vedere comercial.
5. Credem că este imposibil de a face o evoluție realistă pentru orice domeniul tehnologic pentru următorii 10 ani.

București, 10 aprilie 2017